Lausunto
VATT/362/07.01/2021

1.10.2021

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan verojaosto
sara.kuitunen@eduskunta.fi

Asiantuntijalausunto eduskunnan valtiovarainvaliokunnan verojaostolle

Asia: HE 144/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi sähkön ja eräiden polttoaineiden valmisteverosta annetun lain sekä oma-aloitteisten verojen verotusmenettelystä annetun lain 11 §:n muuttamisesta

VATT pitää lattiahintamekanismin toteuttamiseen ehdotetun lisäveron määräytymisperusteita selkeinä ja riittävän ennakoitavina. VATT:lla ei kuitenkaan ole käytettävissään mallinnustyökaluja, joiden pohjalta olisi mahdollista ottaa kantaa siihen, millä päästöoikeuden hinnalla lattiahinta tulisi ottaa käyttöön, jotta energiakäytön vähentämiseen liittyvä tavoite saavutettaisiin.

Käytettävissä olevien mallinnustulosten perusteella VATT yhtyy lakiesityksen arvioon siitä, että nykyisellä päästöoikeuden markkinahinnalla lisävero ei tulisi suoritettavaksi, eikä lattiahintamekanismilla olisi tässä tapauksessa vaikutuksia valtiontalouteen, yrityksiin tai kotitalouksiin. Päästöoikeuden hintaa on kuitenkin vaikeaa tarkkaan arvioida, ja turpeen lattiahintamekanismilla voitaisiin varmistaa turpeen energiakäytön vähentämiseen liittyvän tavoitteen saavuttaminen myös siinä tapauksessa, että päästöoikeuden markkinahinta kääntyisikin laskuun.

VATT toteaa yleisesti, että hyvän veropolitiikan periaatteisiin kuuluu suunnitelmallisuus ja johdonmukaisuus. Lakiesityksessä ehdotetaan lattiahintamekanismin lisäksi polttoturpeen verottoman käytön soveltamisalan laajentamista nykyisestä. Turpeen veroa korotettiin kuitenkin vastikään (1.1.2021) osana lämmityspolttoaineiden veronkorotusta 3,00 eurosta 5,70 euroon megawattituntia kohden. Esitetyn polttoturpeen verottoman käytön soveltamisalan laajentamisen vaikutus olisi esityksen mukaan sama kuin turpeen energiaveron alentaminen noin eurolla megawattitunnilta, vain vuosi sen jälkeen kuin veroa korotettiin 2,70 eurolla megawattitunnilta. Tällaista veropolitiikkaa voi pitää tempoilevana ja heikosti ennakoitavana.

Ehdotetun turpeen verottoman käytön laajentamisen vaikutuksia ei ole pystytty arviomaan tarkemmin kuin että laajentamisella olisi turpeen energiakäytön vähenemistä hidastava vaikutus, mikä tuo epävarmuutta Suomen ilmastotavoitteiden toteutumiseen ja uusiin ilmastotoimiin, joita hiilineutraaliustavoitteen toteutuminen vaatii.

VALTION TALOUDELLINEN TUTKIMUSKESKUS VATT
VATT INSTITUTE FOR ECONOMIC RESEARCH
PL/PO BOX 1279 (Arkadiankatu 7), FI-00101 Helsinki, FINLAND
PUH./TEL. +358 295 519 400 www.vatt.fi

Veropolitiikan tulisi perustua tutkittuun tietoon säännösten vaikutuksista. Turpeen energiakäyttöön näyttäisi esityksen perusteella liittyvän tietovajeita, joiden vuoksi veromuutosten vaikutusten tarkka arviointi ei ole mahdollista. Enintään 5 000 megawattituntia vuodessa turvetta lämmön tuotantoon käyttävien voimalaitosten ja lämpökeskusten määrästä ei ole tilastotietoa. Turpeen energiaveron vaikutusten arvioinnin kannalta oleellinen tieto olisi myös se, kuinka suuren osan päästöoikeuksistaan turvetta käyttävät lämpökeskukset saavat ilmaiseksi. Tästäkään ei ole saatavilla tilastotietoa.

Mikael Collan
Ylijohtaja

Marita Laukkanen
Johtava tutkija, tutkimusohjaaja